

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 12

van **KATRIEN SCHRYVERS**

datum: 17 oktober 2019

aan **BART SOMERS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

Lijkbezorging - Overledenen met een pacemaker

Overeenkomstig artikel 28 van het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 14 mei 2004 tot organisatie, inrichting en beheer van begraafplaatsen en crematoria, moet, indien de overledene een implantaat draagt dat werkt op een batterij, die batterij verwijderd worden vooraleer er wordt overgegaan tot begraving of crematie. Doorgaans kan het verwijderen van zo'n batterij relatief eenvoudig gebeuren door de begrafenisondernemer, die slechts een heel kleine incisie moet maken op de plek waar het toestel zich bevindt.

Sedert enige tijd is er een nieuw soort pacemaker, met name het Micra Transcatheter Pacing System, waarbij dat niet meer mogelijk is en er een meer ingrijpende chirurgische ingreep nodig is. Aangezien de pacemaker van aan de lies door middel van een sonde via de aorta wordt vastgehecht in de voorste kamer van het hart, is het, wanneer men de batterij wil verwijderen, noodzakelijk om de volledige borstkas open te maken om tot het hart te komen. Dat vraagt natuurlijk heel wat meer van een begrafenisondernemer.

Volgens de leverancier van de pacemakers van dat type bestaat er in geval van crematie geen gevaar op ontploffing of schadelijke stoffen, op storende geluiden, verwondingen voor werknemers of schade aan de oven, wat natuurlijk de doelstelling is van de normering die is opgenomen in het BVR met betrekking tot de verwijdering. Anderzijds kan bijvoorbeeld het bloed van de overledene besmet zijn, en het is om die reden dat de leverancier toch aanraadt om de pacemaker niet te verwijderen voor crematie of begraving.

Als de begrafenisondernemer de pacemaker echter laat zitten, gaat hij in tegen de huidige regelgeving. Hetzelfde geldt voor een gemeente die toestemming geeft om de overledene te begraven of te cremieren zonder verwijdering. Hier doet zich dus een probleem voor dat zou kunnen leiden tot discussies die tot gevolg hebben dat er geen uitvaart zou kunnen plaatsvinden, althans niet binnen een aannemelijke tijdsperiode. Dat is natuurlijk te vermijden, uit respect voor de overledene en de familie.

In antwoord op mijn vraag om uitleg nr. 1017 van 20 februari 2018 daarover zei de toenmalige minister dat het Verenigd Netwerk van Openbare Crematoria (VNOC) de producent van deze pacemakers heeft gecontacteerd en gevraagd om een proefbatterij te laten testen, ook op het verbranden in crematieovens en het mogelijke ontploffingsgevaar. De minister toen zou ook in overleg gaan met haar toenmalige collega bevoegd voor Milieu over het al dan niet wegnemen van de pacemaker bij een begraving.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 553 van 4 juli 2018 stelt de toenmalige minister dat het VNOC liet weten dat uit onderzoek is gebleken dat er geen gevaar op ontploffing, verwondingen van de werknemers van de crematoria of schade aan de ovens bestaat bij crematie van het nieuwe type pacemakers. Ook één ovenfabrikant (De Facultatieve in Den Haag) liet testcrematies uitvoeren zonder kwalijke gevolgen. Andere ovenfabrikanten dienden deze onderzoeksresultaten nog te bevestigen vooraleer de minister zou kunnen oordelen over een eventuele decreetswijziging.

In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 163 van 11 januari 2019 stelde de toenmalige minister, na overleg met het departement Omgeving, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en de OVAM, dat het wenselijk is om de emissiewaarden van stof, zware metalen en dioxines te meten bij de crematie van personen met een Micra Transcatheter Pacing System en van personen zonder zo'n pacemaker om het verschil in emissie in kaart te brengen. Een eventuele wijziging van decreet zou afhankelijk kunnen zijn van deze metingen.

1. Zijn er ondertussen al testresultaten bekend van andere ovenfabrikanten omtrent de gevolgen voor de ovens, medewerkers en het milieu, van crematie van het nieuwe type pacemaker? Welke conclusies trekt de minister daaruit? Welke maatregelen worden daaraan gekoppeld?
2. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de testemissiemetingen die wenselijk worden geacht bij het cremeren van personen met de vernoemde pacemaker? Zijn deze al gebeurd? Zo ja, wat waren de resultaten en welke conclusies en maatregelen koppelt de minister daaraan? Zo neen, wanneer zouden daarvan resultaten bekend kunnen zijn?
3. Wat kan uit de testemissiemetingen bij crematies desgevallend worden afgeleid voor begravingen van personen met vernoemde pacemaker?
4. Zijn er aanpassingen aan de regelgeving nodig?

BART SOMERS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR,
BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN

ANTWOORD

op vraag nr. 12 van 17 oktober 2019

van **KATRIEN SCHRYVERS**

Zoals de vorige minister van Binnenlands Bestuur u reeds antwoordde op uw schriftelijke vraag nr. 163 van 11 januari 2019, zou de administratie onderzoeken of er al ergens meetwaarden bestaan. Dit bleek niet het geval te zijn. Tijdens de vorige regeerperiode is men er niet meer toe gekomen om een onderzoek naar deze meetwaarden op te zetten. Het huidige regeerakkoord vermeldt uitdrukkelijk dat we, in overleg met lokale besturen en andere actoren (uitvaartondernemers, crematoria,...) gaan evalueren welke actualisaties nodig zijn aan de regelgeving over begraafplaatsen en lijkbezorging. Ik zal een mogelijke wijziging van artikel 28 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 meenemen in dit overleg.